

Seminář 2- Kauzální překážky a výzkumné designy

POL 181 31.10./2.11. 2016

Čtyři kauzální překážky

1. překážka- logický mechanismus
2. překážka- není to naopak
3. překážka- naměřili jsme souvislost
4. Překážka- není třetí proměnná, která by způsobovala obě naše (přísnější varianta) nebo není třetí proměnná, která by ovlivňovala naši závislou proměnnou (mírnější varianta, neznamená nepřeskočení, jen uvádí vztah do perspektivy)

První překážka

- Snažíme se **logicky spojit** naši nezávislou a závislou proměnnou- logicky popsat, proč by změny nezávislé proměnné měly způsobovat změny závislé proměnné.
- **Nesmíme** se pouze odkázat na překonanou třetí překážku! „Korelace neznamena kausalitu“. To, že naměříme, že se dvě věci souběžně mění, ještě neznamena kausalitu, může to být náhoda.
- Píše o tom hodně například Nate Silver (<http://fivethirtyeight.com/contributors/nate-silver/> + jeho knihy, např. Signál a šum) nebo Nassim Taleb (Černá labuť, Antifragilita).

Druhá překážka

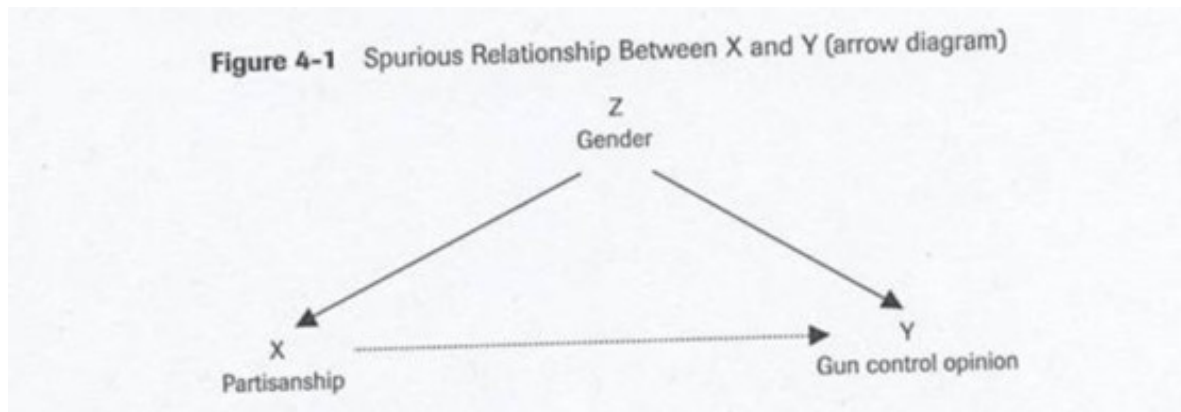
- Snažíme se vyloučit, že nezávislá **v naší konkrétní analýze** proměnná není závislá a naopak
- Daří se nám často díky časové souslednosti
- Někdy si nejsme jisti, proměnné se mohou ovlivňovat vzájemně (sériová kauzalita), není obvykle problém, posuzujeme vzhledem ke konkrétní situaci
- Výjimečně jednorázová událost a nejsme si jisti, co bylo dříve.

Třetí překážka

- Měříme, zda s tím, jak se mění nezávislá proměnná, tak se mění i závislá.
- Překonat tuto překážku znamená **jednak to v datech naměřit, jednak to vůbec být schopen měřit.**
- Vztah s první překážkou- často chytře/zajímavě/originálně navrhujeme, proč by měly věci souviset, ale bohužel to (souběžné změny) nemaměříme. Pak nemůžeme konstatovat kauzální vztah.

Čtvrtá překážka- přísná podmínka (pokud nepřeskočíme, kauzalita padá)

- Snažíme se zjistit, zda zdánlivě validní vztah mezi nezávislou a závislou proměnnou **nevysvětluje třetí proměnná, původně nezahrnutá.**



Čtvrtá překážka- mírná podmínka

- Uvažujeme o třetích proměnných, které **také** ovlivňují naši závislou proměnnou
- Obvykle je najdeme, otázkou pak je, zda mají silnější vliv ony nebo naše závislá proměnná
- Pro sociální svět je naprosto neobvyklé, vysvětlit změny závislé proměnné jen působením jediné nezávislé proměnné.

Úkol 1

- Komentujte následující kauzální tvrzení pomocí konceptu čtyř překážek
- ***Těsnost parlamentní většiny ovlivňuje disciplínu hlasování v parlamentu***

Úkol 1: možné řešení

Překážka 1: Čím těsnější parlamentní většina (NP), tím větší disciplína hlasování- vláda potřebuje hlasy všech poslanců, kteří k ní patří, nemůže si dovolit prohrát, nejenže by nebyla schválena legislativa, ale poškodilo by to její reputaci.

Pozn. : se skupinou 3 jsme navrhli i opačný směr kauzálního vztahu, „čím těsnější většina, tím menší disciplína“, který jsme také logicky zdůvodnili a podpořili mechanismem, jak a proč se to děje. To (že si nejsme jisti směrem vztahu) není v sociálních vědách problém, ale naopak dobrá situace- cítíme, že spolu proměnné souvisí (nezávislá ovlivňuje závislou), ale jak přesně, to je hádanka, kterou řešíme.)

Překážka 2: Pokud „těsnost většiny“ operacionalizujeme jako něco, co se měří se vznikem vlády, pak to obvykle předchází všem důležitým parlamentním hlasováním (= není to naopak kvůli časové souslednosti)

Překážka 3: Pro analýzu si vybíráme jen většinové vlády, „těsnost většiny“ operacionalizujeme jako počet poslanců stran, které jsou ve vládě. „Hlasovací disciplína“ je např. operacionalizována jako 100procent-procento vládních poslanců, které nehlasovali tak, jako většina poslanců vládní většiny. Naše případy by měly zahrnovat situace, kde je většina v parlamentu těsná a naopak velká. Pokud u těsných většin naměříme vysokou disciplínu a u velkých většin nižší disciplínu, přeskočili jsme

Překážka 4: Přísnější podmínku to snad naplňuje, u volnější najdeme celou řadu dalších proměnných- důležitost zákona, volební systém atd.

Úkol 2

- Komentujte následující kauzální tvrzení pomocí konceptu čtyř překážek
- ***Zavedení genderových kvót by zabránilo zneužívání žen kapitalismem***

Úkol 3

- Komentujte následující kauzální tvrzení z pohledu čtvrté kauzální překážky:
- ***Čím více člověk pije tuzemák, tím více podporuje levici.***

Úkol 4

- Komentujte následující kauzální tvrzení, které překonalo třetí kauzální překážku, z pohledu ostatních kauzálních překážek:

Čím více peněz utratí vítězní kandidáti ve druhém kole senátních voleb, tím méně procent hlasů získají.

Řešení

- Na čtvrté překážce by se mohl vztah vyrušit, pokud jako další proměnnou zavedeme „těsnost souboje v prvním kole“- ta ovlivňuje jak těsnost druhého kola, tak i množství prostředků, které jsou ochotni kandidáti ve druhém kole voleb vydat.

Úkol 5

- Navrhněte, čím (jakými faktory) se dá vysvětlit úspěch (vítězství) kandidátů v českých senátních volbách (2016).

Úkol 6

- S jakými kauzálními překážkami by měla vaše vysvětlení největší problémy?

Řešení

Možná vysvětlení a jejich problémy na kauzálních překážkách.

Některá vysvětlení, např. „volební účast“ mají problém na první překážce, nejsme úplně jednoznačně navrhnout, jak se s měnicí se volební účastí má přesně měnit úspěch kandidátů.

Jiné, např. „efektivita volební kampaně“ mají problém na třetí překážce s operacionalizací- je těžké univerzálně říci, co je efektivnější a co méně efektivní kampaň- posuzování by bylo velmi individuální vzhledem k osobě kandidáta, ideologii, straně, za kterou kandiduje, povaze jeho elektorátu, soupeřům, volebnímu systému a dalším faktorům.

Jiné, např. „prostředky na kampaň“, mají problém s měřitelností- údaje, které zjistíme, skoro určitě nebudou přesné a totéž bude platit i o našich závěrech (sociologové tomu říkají „**Garbage in-Garbage out**“).

Úkol 7

- Vysvětlete koncept **probabilistického vztahu** na příkladu vztahu volebního rozhodování rodičů a volby jedince.

(nastudujte v KW!)

Úkol 8

- Je následující téma vhodné zkoumat a) observačně b) experimentálně c) oběma způsoby (a proč):
 - Vztah mezi aktivním kouřením jedince a sympatiemi k prezidentu Zemanovi

Řešení

- Jen observačně, nějakým dotazníkem.
- V experimentu přiřazujeme (my výzkumníci) hodnoty nezávislé proměnné na základě toho, že lidi náhodně přiřadíme k experimentálním podmínkám. To by znamenalo např., že bychom silného kuřáka vedli (půl hodiny) v laboratoři jako nekuřáka nebo naopak nekuřáka nutili silně kouřit- podnět takto vyvolaný by ale neodpovídal situaci v reálném životě, naší manipulací bychom nezměnili jeho kuřáckou identitu IRL (podobné jako s pohlavím).

Úkol9

- Je následující téma vhodné zkoumat a) observačně b) experimentálně c) oběma způsoby (a proč):
- Vztah mezi stupněm bulvárnosti zpráv a mírou spokojenosti s politikou.

Řešení

- Bylo by lépe experimentálně (účastníci experimentu náhodně rozdělení do skupin, jedna sleduje programy s bulvárními zprávami, druhá bez nich, následně měříme spokojenost s politikou).
- Observačně máme problémy na čtvrté překážce (jak spokojenost s politikou, tak vědomé vystavování bulvárním zprávám může ovlivnit např. vzdělání), ale i na druhé překážce- co když je to tak, že lidé méně spokojení s politikou se více uchylují k bulvárním zprávám, které jim nespokojenost pomáhají sytit?

Úkol 10

- Chcete zkoumat vztah mezi **příjmem jedince** a **mírou volební účasti**.
- Zamyslete se nad přesvědčivým designem **longitudinální (*time-series*)** a **průřezové** observační studie (co budete zkoumat, kauzální mechanismus, operacionalizace závislé a nezávislé proměnné, čtvrtá překážka atd.).
- (řešení v KW)

Úkol 11

- Jakou výzkumnou strategii (podle Blaikieho) byste nejlépe použili (a proč), pokud byste zkoumali:
 - na čem závisí disciplína hlasování v PS PČR
 - artikulaci a agregaci zájmů v Pirátské straně
 - jakou roli hrají jednotlivé emoce v politické participaci
- (řešení po přečtení Blaikieho)